

– здійснювати заходи для створення систем, що забезпечують повернення і/або збирання використаної упаковки споживачем чи іншим кінцевим користувачем або вилучення з певного потоку відходів для подальшого переспрямування за найбільш прийнятним шляхом поводження з відходами, а також повторне використання або відновлення, зокрема перероблення упаковки і/або її збирання, для того, щоб виконувалися завдання Директиви. Ці системи мають бути відкриті для участі суб'єктів економіки відповідних галузей і компетентних органів [1].

Нині вимоги Директиви втілені у національному законодавстві (у вигляді законів) у таких країнах ЄС: Австрії, Бельгії, Великобританії, Німеччині, Данії, Ірландії, Іспанії, Італії, Люксембургу, Нідерландах, Португалії, Фінляндії, Франції, Швеції. У Греції юридичну силу має проект закону. У Данії, Фінляндії, Нідерландах діють добровільні угоди, які доповнюють державне правове регулювання.

Практично повне роздільне збирання усіх відходів упаковки здійснюється тільки у Німеччині та Австрії. В інших європейських країнах здійснюється роздільне збирання тільки окремих фракцій відходів упаковки. Відповідальність за такий тип збирання відходів упаковки несе місцева влада (у Великобританії, Греції, Данії, Ірландії, Іспанії, Італії, Люксембургу, Нідерландах, Португалії, Франції, Фінляндії), приватні компанії або муніципальні підприємства (у Австрії та Німеччині), громадські організації (у Бельгії), у Швеції працює система приймальних пунктів.

Практично у всіх європейських країнах фінансування збирання, сортування та утилізації використаної упаковки здійснюють уповноважені некомерційні організації, які уклали відповідні угоди з промисловими виробниками і споживачами упаковки, місцевою владою та організаціями, що спеціалізуються на збиранні та утилізації відходів.

Таким чином, використання досвіду нормативно-правового забезпечення поводження з окремими видами відходів країн ЄС здатне допомогти органам місцевого самоврядування України впроваджувати реформу в сфері поводження з побутовими відходами на місцевому рівні у вирішенні найбільш типових проблем.

1. Директива Європарламенту і Ради 94/62/ЄС від 20 грудня 1994 р. про упаковку і пакувальні відходи [Електронний ресурс] – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/

2. Директива 2006/12/ЄС Європейського парламенту та Ради від 5 квітня 2006 року про відходи [Електронний ресурс] – Режим доступу: old.minjust.gov.ua/

Маргарита ЧЕКМЕЗ

*начальник відділу судового представництва
управління правового забезпечення
діяльності ради виконавчого апарату
Дніпропетровської обласної ради*

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД УПРАВЛІННЯ КОМУНАЛЬНОЮ ВЛАСНІСТЮ

Важливою складовою механізму західноєвропейської інтеграції є спільне проведення регіональної політики, зокрема, у сфері формування комунальної власності з метою розвитку та підтримки відсталих територіальних утворень.

Метою реформи комунальної власності в Україні є наближення правових умов її функціонування до європейської практики. Це сприятиме удосконаленню використання комунальної власності; створенню правових, економічних та організаційних передумов для формування територіальних громад, які б володіли матеріальними, фінансовими й іншими ресурсами в обсязі, достатньому для реалізації завдань і функцій місцевого самоврядування.

Метою цієї публікації є дослідження теоретичних аспектів управління муніципальною власністю в країнах Європейського Союзу.

Вивчення праць зарубіжних фахівців, присвячених методології і теорії місцевого розвитку, дозволяє зробити висновок про те, що підходи до управління комунальною власністю є специфічними для кожної країни, а методи розробки і реалізації стратегії місцевого розвитку адекватні умовам того регіону або країни, в яких вони реалізуються.

Формування та розвиток комунальної (муніципальної) власності, а також особливості її функціонування обумовлені низкою національних, політичних, економічних та інших факторів. Принципи формування комунальної власності відображають комплексний вплив відносин, що опосередковані адміністративним поділом держави та її бюджетним устроєм [3, с. 78]. З цих позицій і формуються специфічні правові режими функціонування комунальної власності, яка перебуває в розпорядженні місцевих органів влади та призначена для соціально-економічного розвитку конкретних регіонів країни.

Європейська хартія, схвалена Комітетом міністрів Ради Європи у 1985 р., та національне законодавство практично усіх європейських країн забезпечує органи місцевої влади достатніми гарантіями щодо комунальної власності під час здійснення ними (органами місцевої влади) їхніх функцій.

У розвинених західних країнах сьогодні відносини власності формуються під впливом ринкових механізмів. При цьому тривалі періоди правління соціалістів у багатьох європейських країнах дозволили їм у

найширших масштабах реалізувати ідеї про муніципалізацію (передачу об'єктів у комунальну власність) і націоналізацію власності.

У результаті на початок 1970-х рр. у власності багатьох держав і великих муніципалітетів Європи зосередилося значне майно, метою використання якого мало на меті проведення ефективної соціальної політики. При цьому муніципалізація в багатьох західних країнах вийшла далеко за межі звичного для більшості європейських міст водопроводу, каналізації і транспорту, і особливо торкнулася житлової сфери. У результаті ефективність управління місцевим господарством знижувалася, а в суспільстві наростали утриманські тенденції, що повною мірою виявилось під час економічної кризи 1970-х рр.

Тому на початку 1980-х рр. в європейських країнах з'явилася тенденція до передачі окремих галузей господарства в приватні руки. Проте варто відзначити, що демуніципалізація комунальної власності, що проводилася у країнах ЄС, була різною.

Найбільш яскраве ідеологічне забарвлення цей процес отримав в Англії, в період правління М. Тетчер (1979 – 1990 рр.). Різні лейбористські уряди, що знаходилися при владі до цього, значно зарегулювали місцеве управління. Практично жодна приватна ініціатива не могла бути реалізована без її затвердження муніципалітетами або іншими органами публічної влади. Свобода людини і економіка Англії виявилися під загрозою, доведені регулюванням до повного ступору. У результаті на парламентських виборах 1979 р. консерватори отримали значну підтримку. Сформований ними уряд після приходу до влади провів широку приватизацію як державної, так і комунальної власності.

У Франції і Італії, де процеси демуніципалізації розпочалися трохи пізніше, приватизації підлягали навіть об'єкти культури (музеї, бібліотеки), метою чого було проголошено дбайливіше піклування про них [2, с. 209].

Вивчення зарубіжного досвіду дозволяє виділити три основні типи майново-земельної політики, що проводиться в різних країнах світу. Перший тип – це політика місцевої влади в умовах домінування комунальної власності, в тому числі на землю, що ґрунтується на використанні переважно орендних методів регулювання. Таку політику проводили у Фінляндії, Швейцарії, інших державах, де головними суб'єктами земельних відносин є муніципалітети, які як головні власники і розпорядники землі несуть основну відповідальність за справедливе і ефективно відведення земель і регулювання правового статусу нерухомості в межах підконтрольної території.

Другий тип – це політика, що реалізовувалася за наявності вільного ринку міських земель, пов'язана з використанням менш жорстких інструментів регулювання об'єктів нерухомості (ринкова вартість, податки). Така політика проводилася в містах Іспанії, Португалії, Греції, де регулювання майново-земельних відносин ґрунтувалося на залученні інвестицій у нерухомість, у тому числі іноземних, що позитивно впливало на економіку міст.

Третій тип політики управління нерухомістю можна назвати змішаним, тобто таким, що комбінує елементи перших двох типів. Така політика проводилася в ФРН, Великобританії, Італії.

У Швейцарії, де реалізується перший тип майново-земельної політики, придбання нерухомості ускладнене низкою законів. Інвестиції в нерухомість ускладнені, оскільки в країні заборонена спекуляція на об'єктах нерухомості: існує закон, що не дозволяє перепродавати об'єкти нерухомості, включаючи незабудовані ділянки, за вигіднішою ціною впродовж двох років.

У країнах, де реалізується другий тип політики регулювання майново-земельних відносин, перевага віддається купівлі-продажу нерухомості. Наприклад, в столиці Португалії Лісабоні суто ринковий механізм доповнений низкою достатньо жорстких обмежень, що дуже надійно гарантують дотримання інтересів муніципалітету. Купуючи земельну ділянку у власність, власник зобов'язується створити на ній необхідну соціальну інфраструктуру. Продаж комунальної землі, в т.ч. нерухомості здійснюється тільки на відкритих аукціонах, які контролюються членами муніципалітету. Податок з нерухомості складає близько 1 % вартості об'єкта.

Проте комунально-майнова політика більшості високорозвинених зарубіжних країн відноситься до третього, змішаного типу.

Міста ФРН стягують земельний податок з ділянок компаній і приватних осіб. Ставка податку складається з двох частин – основний, що затверджується централізовано, і надбавки, розмір якої визначається залежно від фінансового стану місцевих органів управління.

В Англії при досить вільному ринку землі найбільші міста будують свої земельні стосунки на основі оренди. Термін оренди коливається від 1 до 99 років. Оцінка нерухомості робиться раз на 10 років і служить основою для розрахунку орендної плати і майнового податку. В основі оцінки лежить визначення сукупного річного доходу від земельної ділянки. Зазначимо, що в Англії встановлений всього один майновий податок – (з 1993 р. – муніципальний), розмір якого залежить від ринкової вартості майна і кількості дорослих членів сім'ї. Майно класифікується по одній з восьми оціночних категорій і потім обкладається по диференційованих ставках податку. Розрахунок ставки оподаткування ведеться виходячи з потреб міста у фінансових ресурсах. [1, с. 105]

Отже, проаналізувавши еволюцію муніципалізації за кордоном, можна помітити деяку періодичність: періоди муніципалізації змінюються періодами приватизації, коли недоліки, пов'язані з надмірно одностороннім, централізованим підходом до рішення місцевих проблем, починають переважати.

Тому ні процес муніципалізації, ні процес приватизації не можна розглядати поза загальним дослідженням історії розвитку країни і її економічного стану.

Вивчення зарубіжного досвіду розвитку системи управління комунальною власністю довело, що кожна країна розробила свою систему управління комунальною власністю. При цьому, як доводить міжнародна практика, ефективно управління комунальною власністю можливо при виконанні місцевою владою таких завдань: чітке розмежування об'єктів державної і комунальної власності, складання чіткого переліку об'єктів, що належать територіальній громаді; проведення повної інвентаризації усіх об'єктів, що знаходяться в комунальній власності на предмет оцінки їх вартості, витрат на утримання, отримуваному від них прибутку тощо; класифікація об'єктів комунальної власності за ознаками, що визначають специфіку їх управління/розпорядження, доходності/збитковості; визначення основних напрямів, способів і механізмів використання власності для вирішення завдань, визначених в стратегії міського розвитку; розробка механізмів, спрямованих на підвищення ефективності управління і розпорядження комунальним майном з використанням усіх сучасних методів і фінансових інструментів забезпечення належного контролю над використанням і збереженням майна, а також над діяльністю осіб, що залучаються до роботи в якості керівників об'єктів комунальної власності, активне регулювання землекористування, оскільки земля є одним з основних прибуткових джерел громади; пріоритет оренді нерухомості в порівнянні з її продажем; регулярне проведення комплексної оцінки земель і нерухомого майна, яка служить основою для розрахунку орендної плати і податку на майно.

Дослідивши систему управління власністю територіальних колективів у зарубіжних країнах, відзначимо, що доволі цікавий у пізнавальному плані, а головне корисний досвід управління муніципальним майном у країнах Західної Європи підтверджений багаторічною практикою його застосування, цілком можна використати при управлінні майном територіальними громадами в Україні.

Список використаних джерел

1. Bailey N. Partnership Agencies in Urban Policy / N. Bailey. – London : UCLPress, 2006. – 275 p.
2. Григорьев В. В. Управление муниципальной недвижимостью. Учебно-практическое пособие / В. В. Григорьев, И. А. Острина, А. В. Руднев. – М. : Дело, 2001. – 704 с.
3. Конституции государств Европейского Союза / Под общ. ред. Л.А. Окунькова. – М. : Изд. группа ИНФРА-М –НОРМА, 1997. – 816 с.
4. Рекомендація 132 (2003) «Про комунальну власність у світлі принципів Європейської Хартії місцевого самоврядування» // Рада Європи, постійна конференція місцевих і регіональних влад Європи.

Наталія ШЕВЧЕНКО

аспірантка кафедри публічного управління та адміністрування Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу

РЕФОРМИ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ 2015 РОКУ: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

Пенсійна система Великобританії є єдиною пенсійною системою Західної Європи, яка залишається платоспроможною на сьогоднішній день. Тут на державу ніколи не покладали завдання повністю забезпечити пенсіонера, завжди заохочувалась практика відкладання людьми в активному віці коштів на підтримку себе в старості. Система пенсійного забезпечення Великобританії базується на трьох «китах»: базовій державній пенсії, додатковій державній пенсії та пенсійних заощадженнях населення.

2015 року у Великій Британії відбулись значні реформи системи пенсійного забезпечення, які забезпечили британських вкладників значно більшою свободою вибору. Зокрема, змінено систему сплати пенсійних вкладів, які більше не є обов'язковими. Реформи викликали зміни в стратегії заощаджень, особливо в інвестиційному плануванні. Для фізичних осіб розширено вибір варіантів при виході на пенсію та після виходу на неї, при цьому зріс рівень відповідальності самого пенсіонера.

Раніше, пенсійна система Великобританії була націлена на більш-менш єдиний, такий, який би підходив усім, підхід до пенсійного фінансування для своїх громадян. Ціль такої системи полягала у поєднанні неоподатковуваних грошових коштів та ануїтету («ануїтет» – це послідовні регулярні виплати, обумовлені у договорі страхування [1]). Згідно даного підходу, всім громадянам виплачується базова частина державної пенсії, що в середньому становить 12 % середньої зарплати, а додаткова пенсія залежить від суми накопичень пенсійних платежів та може досягати 50 % заробітної плати працівника перед виходом на пенсію. Для цього використовуються спеціальні рахунки в банку, договори страхування зі страховими компаніями про довічну ренту, приватні пенсійні фонди. Ці кошти, а також інвестиційний дохід, який накопичується в пенсійному фонді, не оподатковуються.

Після проведення реформи 2015 року з'явилося розуміння того, що такий підхід є застарілим, адже кожен громадянин має різні потреби після виходу на пенсію. В зв'язку з цим, схеми пенсійного страхування стають більш гнучкими, намагаючись змінити єдину стратегію заощаджень за замовчуванням та надати право кожному учаснику у виборі свого власного пенсійного «портфелю».

Британські експерти провели дослідження через рік після